

Мишљење о процени ризика корупције у одредбама Нацрта закона о уџбеницима

I Општа процена ризика корупције

Министарство просвете, науке и технолошког развоја припремило је Нацрт закона о уџбеницима (у даљем тексту: Нацрт закона).

Предмет Нацрта закона је припремање, одобравање, избор, издавање, повлачење и праћење уџбеника и уџбеничког комплета, приручника и додатних наставних средстава за основну и средњу школу.

Како је наведено у образложењу Нацрта, важећим Законом је требало да се обезбеде три главна циља: већа транспарентност поступка одобравања и избора уџбеника и смањење ризика од корупције у поступку избора уџбеника, обезбеђивање доступности недостајућих уџбеника за све категорије ученика и заштита породичног буџета. Како би се поменути циљеви остварили, Закон је увео нова решења, битно различита од решења у претходном закону: нове уџбеничке категорије; прописивање правног основа за тзв. бесплатне уџбенике; укидање лиценце за издаваче и увођење нових категорија издавача; нови поступак избора уџбеника на четири године, укључујући Листу одобрених уџбеника; нов начин формирања Каталога одобрених уџбеника; увођење Листе оцењивача рукописа уџбеника; уређивање поступка утврђивања сумње на сукоб интереса; санкционисање корупције приликом поступка избора уџбеника; прописивање максималне малопродајне цене са порезом на додатну вредност; увођење менице као средства обезбеђења које се користи за обезбеђивање доступности уџбеника. Након непуне две године примене, анализе и сагледавања ефеката дошло се до закључака да поједини институти и прописана решења не кореспондирају са постојећим капацитетима институција надлежних за спровођење Закона, да одређене правне институције није могуће остварити у пракси, да су прописане процедуре сложене, неефикасне и дуготрајне, те да је потребно одређена решења прецизирати, поједине институције укинути, те целисходнијим решењима уредити надлежност органа и рокове уподобити захтевима процесне економије. Како је истакнуто, имајући све ово у виду, проблеме у примени Закона није могуће решити без доношења новог закона, па је због обима измена то једини начин за решавање проблема.

У области издавања уџбеника најзначајнија питања јесу повећање квалитета и доступности, као и транспарентност и објективност поступака њиховог одобравања и избора.

Агенција за борбу против корупције је од 2012. године, када је припремила и објавила извештај са препорукама за отклањање ризика корупције и унапређење поступака одобравања и избора уџбеника, у више прилика указивала на потребу измене правног оквира у овој области.

Приликом утврђивања коначног текста важећег Закона делимично су уважене неке од препорука и сугестија које је Агенција за борбу против корупције формулисала у поменутом извештају и мишљењима на нацрте и предлог тог текста. Иако је важећи Закон донео одређене значајне и корисне измене у односу на претходни, он и даље садржи одређене недостатке на које је Агенција указивала у више наврата, а који се

поред осталог односе на сукоб интереса; избор и праћење уџбеника, те недостатак критеријума за одлучивање.

Нацрт закона, међутим, не доноси потребна побољшања у погледу ових питања. Конкретно, предложена решења која се тичу управљања сукобом интереса заснивају се на потписивању изјава лица о одсуству сукоба интереса, уместо да се законским одредбама уреде поступак, одлучивање поводом пријаве да је лице које учествује у поступку давања стручне оцене, стручног мишљења, односно експертског мишљења у сукобу интереса, те одговарајуће санкције у случају да се то утврди.

С друге стране, Нацрт закона, као и важећи, не садржи довољно јасне критеријуме који ће се користити приликом доношења одлуке о избору уџбеника, нити детаљније уређује сам поступак њиховог избора, чиме је остављен простор за различита тумачења и евентуалне злоупотребе.

Имајући у виду раније примере злоупотреба приликом избора уџбеника, значајно је што је Нацртом, слично као и у важећом Закону, забрањено издавачима да предшколској установи, школи или запосленима у овим установама учине донацију, поклон и репрезентацију. Међутим, Нацртом закона није прецизније уређено шта се сматра донацијом, поклоном или репрезентацијом, док посебан проблем представља чињеница да, за разлику од важећег Закона, не постоји ближа дефиниција *представљања уџбеника и репрезентације мале вредности*, који су, према предложеном решењу, дозвољени.

Нацрт закона, као и важећи, не поклања довољно пажње праћењу квалитета уџбеника. Наиме, Нацрт закона садржи само једну уопштену одредбу која се бави овим питањем (да Завод континуирано прати квалитет уџбеника и резултате њиховог коришћења) из које није у потпуности јасно на који начин ће се вршити праћење квалитета уџбеника.

Поред поменутих недостатака, поједине одредбе Нацрта закона садрже и друге ризике корупције, као што су употреба непрецизних формулација, непостојање јасно прописаног рока и давање широких дискреционих овлашћења органима јавне власти.

II Процена ризика корупције у појединим одредбама Нацрта закона

У овом делу мишљења налази се приказ ризика корупције у појединим одредбама Нацрта закона и препоруке за њихово отклањање.

Финансирање уџбеника средствима републичког буџета

Један од основних проблема у поступку одобравања уџбеника и избора уџбеника у школама је то што Законом није на адекватан начин уређено питање финансирања набавке уџбеника из средстава републичког буџета. Агенција је у свом извештају дала препоруку да се законом регулише финансирање набавке уџбеника средствима републичког буџета.

Члан 9.

Овај члан односи се на финансирање уџбеника средствима буџета Републике Србије. Став 1. прописује да Влада *може*, у циљу омогућавања једнаке доступности образовања и васпитања у складу са расположивим средствима буџета Републике Србије, донети

одлуку о финансирању припреме и/или набавке и доделе, односно суфинансирању припреме и/или набавке уџбеника, приручника, наставних средстава и помагала за ученике и полазнике који су социјално и материјално угрожени, као и за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Предложеним решењем није јасно одређено у којим ситуацијама ће Влада, без изузетка, донети одлуку о финансирању припреме и/или набавке и доделе, односно суфинансирању припреме и/или набавке уџбеника, приручника, наставних средстава и помагала, тј. којим критеријумима ће се руководити приликом одлучивања. Додатно, Нацрт закона не прецизира који субјект и на основу којих критеријума одлучује ко су *социјално и материјално угрожени ученици и полазници*. Како би се отклонили поменути недостаци, неопходно је уместо коришћења речи *може* јасно прописати у којим случајевима ће Влада, без изузетка, донети одлуку о финансирању припреме и/или набавке и доделе, односно суфинансирању припреме и/или набавке уџбеника, приручника, наставних средстава и помагала, те одредити који субјект и на који начин одлучује ко су *социјално и материјално угрожени ученици*.

Према ставу 3, Влада поменутом одлуком, поред осталог, утврђује *услове и критеријуме на основу којих ученик, односно полазник остварује право на финансирање, односно суфинансирање*. На овај начин, Влади је дато овлашћење да својом одлуком уреди питања која је нужно регулисати законским одредбама. Имајући то у виду, препорука је да се Нацртом закона уреде услови и макар елементи критеријума на основу којих ученик, односно полазник остварује право на финансирање, односно суфинансирање.

Нискотиражни уџбеници

Члан 10.

Овај члан тиче се нискотиражних уџбеника. Став 1. предвиђа да је нискотиражни уџбеник онај чији су *директни и индиректни трошкови производње и зависни трошкови продаје већи од малопродајне цене*. С друге стране, према ставу 2, нискотиражним уџбеником у смислу овог члана сматра се уџбеник на језику и писму националне мањине; уџбеник прилагођен потребама ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом; уџбеник за огледне програме; уџбеник за стицање образовања по посебним програмима (образовање у иностранству, програми за талентоване ученике и сл.), као и уџбеник за предмете које похађа мање од 2% ученика и полазника од укупног броја ученика и полазника у генерацији.

Дакле, док је ставом 1. појам нискотиражног уџбеника одређен у односу на покривеност трошкова производње и продаје малопродајном ценом, у ставу 2. је таксативно наведено који су то уџбеници. Имајући у виду наведено, остаје нејасно да ли се може сматрати нискотиражним онај уџбеник који не припада ниједној од таксативно наведених категорија у ставу 2, али код кога су *директни и индиректни трошкови производње и зависни трошкови продаје већи од малопродајне цене*. Додатно, поставља се питање који орган и у ком поступку утврђује да ли су *директни и индиректни трошкови производње и зависни трошкови продаје већи од малопродајне цене*. Како би се отклонили поменути недостаци, неопходно је усагласити и прецизирати ове одредбе, те јасно утврдити који ће се уџбеници сматрати нискотиражним. Поред тога, уколико се задржи решење по којем ће се нискотиражним уџбеницима сматрати они код којих су

директни и индиректни трошкови производње и зависни трошкови продаје већи од малопродајне цене, неопходно је одредити који орган и у ком поступку ће то утврђивати.

Став 3. прописује обавезу издавача уџбеника да учествују у обезбеђивању средстава за издавање нискотиражних уџбеника у износу 2% остварених нето прихода од продатих уџбеника и других наставних средстава у претходној календарској години и да наведена средства обрачунају и уплате на наменски рачун буџета Републике Србије најкасније до 31. марта. Нацрт закона, међутим, не предвиђа било какав облик одговорности издавача у случају да не испуне поменуту обавезу, па је препорука да се одредбе Нацрта закона, у том смислу, допуне.

У ставу 4. наведено је да Влада *може* донети одлуку о суфинансирању припреме и/или набавке нискотиражних уџбеника, ако средства која уплате издавачи нису довољна за финансирање њиховог издавања, у складу са расположивим средствима буџета. Предложеним решењем, због употребе речи *може*, није јасно одређено када ће Влада, без изузетка, донети одлуку о суфинансирању припреме и/или набавке нискотиражних уџбеника. У циљу отклањања овог недостатка, неопходно је уместо коришћења речи *може* прецизно прописати у којим случајевима ће Влада, без изузетка, донети одлуку о суфинансирању припреме и/или набавке нискотиражних уџбеника.

Подношење захтева за одобравање рукописа уџбеника

Члан 21.

Овим чланом уређено је подношење захтева за одобравање рукописа уџбеника. Према ставу 4, издавач, уз захтев, подноси елаборат, који, како је наведено у ставу 5, садржи три стручне оцене квалитета рукописа уџбеника, коју даје рецензентска комисија издавача. Став 6. предвиђа да рецензентска комисија издавача има најмање три члана *из реда стручњака за одговарајућу област*, при чему један обавезно мора да буде из редова наставника који непосредно учествују у извођењу наставе. Предложеним решењем нису предвиђени довољно прецизни услови за чланство у рецензентској комисији издавача, с обзиром на то да је формулација *из реда стручњака за одговарајућу област* недовољно прецизна и подложна различитим тумачењима у пракси. Како би се отклонио овај недостатак, препорука је да се одредбама Нацрта закона пропишу прецизни и јасни услови које мора да испуњава лице које издавач одређује за члана рецензентске комисије.

Стручна оцена

Члан 22.

Овим чланом регулисана је стручна оцена квалитета рукописа уџбеника. За разлику од важећег Закона, који прописује утврђивање Листе оцењивача рукописа уџбеника, ставовима 1. и 2. овог члана предвиђено је да стручну оцену квалитета рукописа даје комисија коју *из реда запослених* формира Завод, односно Покрајински завод, а уколико међу запосленима нема лица са одговарајућим образовањем, *могу се ангажовати друга стручна лица*. С друге стране, уколико Завод, односно Покрајински завод не доставе Министарству, односно Покрајинском секретаријату стручну оцену у прописаном року, министар, односно покрајински секретар ће, према ставу 11, формирати комисију за припрему стручне оцене *из реда одговарајућих стручњака*.

Поменуте одредбе не садрже јасне услове за чланство у наведеним комисијама. Наиме, формулације *стручна лица* и *из реда одговарајућих стручњака* су уопштене и подложне различитим тумачењима у пракси. Додатно, Нацртом закона нису прописани било какви критеријуми или елементи критеријума за именовање чланова ових комисија. У циљу отклањања ових недостатака, препорука је да се одредбама Нацрта закона пропишу прецизни и јасни услови које морају да испуњавају лица која се именује за чланове поменутих комисија, уз вођење рачуна о забрани сукоба интереса. С друге стране, уместо употребе речи *могу се ангажовати* у ставу 2, неопходно је прецизирати да ће Завод, односно Покрајински завод, без изузетка, ангажовати екстерне чланове комисије онда када међу запосленима нема лица са одговарајућим образовањем.

Став 9. прописује да се све стручне оцене објављују на званичној интернет страници Завода, односно Покрајинског завода *по одобравању уџбеника*. Овом одредбом није јасно одређен рок за објављивање свих стручних оцена, па је препорука да се она, у том смислу, измени.

Стручно мишљење о квалитету рукописа приручника додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава

Члан 24.

Став 1. овог члана предвиђа да стручно мишљење о квалитету рукописа приручника даје *комисија коју из реда запослених формира Завод, односно Покрајински завод*, док је у ставу 2. наведено да стручно мишљење о квалитету додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава даје *комисија коју из реда запослених формира Завод, односно Покрајински завод*. Додатно, према ставу 3, уколико у Заводу, односно Покрајинском заводу нису запослена лица са одговарајућим образовањем, *могу се ангажовати друга стручна лица*.

Слично као и у случају давања стручне оцене квалитета рукописа, овим одредбама Нацрта закона нису прописани услови и критеријуми или елементи критеријума за именовање чланова комисија Завода, односно Покрајинског завода за давање стручног мишљења о квалитету рукописа приручника додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава. Имајући то у виду, препорука је да се ове одредбе Нацрта закона допуне и да се пропишу јасни и прецизни услови и критеријуми или елементи критеријума за именовање чланова поменутих комисија.

Експертиза рукописа уџбеника и експертско мишљење

Члан 25.

Поред недостатка прецизних услова и критеријума или елемената критеријума за именовање чланова стручне комисије, као и у претходно анализираним одредбама, важно је напоменути да, за разлику од важећег Закона, овим чланом није експлицитно прописано да надлежни савет образује поменути комисију од чланова који нису били чланови Комисије за уџбеник за који је поднет захтев за експертизу. Како би се отклонили ови недостаци, препорука је да се ове одредбе допуне прописивањем јасних и прецизних услова и критеријума или елементима критеријума за именовање чланова стручних комисија за експертизу, уз вођење рачуна о забрани сукоба интереса. Поред тога, истичемо да Нацртом закона није предвиђена јавност података о члановима

стручне комисије за експертизу рукописа који су у сваком конкретном предмету учествовали у њеном раду, иако је то од изузетног значаја, како би се поред осталог могло проверити да ли је у одређеном случају постојао евентуални сукоб интереса. Имајући у виду наведено, препорука је да се Нацртом закона пропише јавност података о члановима стручне комисије која врши експертизу рукописа уџбеника.

Сукоб интереса

Члан 26.

Овај члан тиче се спречавања сукоба интереса у поступку одобравања рукописа уџбеника, приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава. Став 1. прописује да лице које учествује у поступку давања стручне оцене, стручног мишљења, односно експертског мишљења, пре почетка рада потписује изјаву да није аутор уџбеника за основну и средњу школу, да није запослен код издавача уџбеника, ангажован или пословно повезан са њим, *да није повезан са одговорним лицем издавача, односно да не постоје други законом прописани услови за његово изузеће.*

С обзиром на то да се овај члан односи и на поступке одобравања приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава, препорука је да се предвиди да лице које учествује у овим поступцима не сме бити аутор приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава. Додатно, у циљу спречавања различитог тумачења, неопходно је прецизирати која се лица, у смислу Нацрта закона, сматрају *повезаним са одговорним лицем издавача*; који су то *други законом прописани услови за изузеће*, те јасно навести на које се ситуације ова одредба односи. Неспорно је да лице које учествује у поступку давања стручне оцене, односно у поступку експертизе, али и у поступку одобравања уџбеника, не може бити супружник или ванбрачни партнер, крвни сродник у правој линији, односно у побочној линији до другог степена сродства, усвојитељ или усвојеник одговорног лица издавача.

Поред поменутог, важно је напоменути да предложено решење није довољно за адекватно управљање сукобом интереса у овој области. Пре свега, сукоб интереса у овој области потребно је, по узору на друга решења, дефинисати као ситуацију у којој лице које учествује у поступку давања стручне оцене, стручног мишљења, односно експертског мишљења има приватни интерес који утиче, може да утиче или изгледа као да утиче на његову непристрасност и објективност у обављању послова везаних за доделу тих средстава. Додатно, приватни интерес поменутог лица не треба везати само за њега лично и чланове његове породице, већ и за било какву корист или погодност за лица која су са њим повезана - сва друга физичка или правна лица која се према другим основама и околностима могу оправдано сматрати интересно повезаним. С друге стране, истичемо да потписивање изјаве не може представљати гаранцију одсуства сукоба интереса, нити се искључиво на основу изјава може утврђивати да ли постоји сукоб интереса. Имајући то у виду, законским одредбама је неопходно уредити поступак, одлучивање поводом пријаве да је лице које учествује у поступку давања стручне оцене, стручног мишљења, односно експертског мишљења у сукобу интереса, те одговарајуће санкције у случају да се то утврди. Међутим, за разлику од важећег,

Нацрт закона не садржи ни одредбе које макар делимично уређују поменута питања, што представља његов значајан недостатак.

Избор уџбеника

Члан 33.

Овим чланом делимично је уређен избор уџбеника. Према ставу 1, школа из Каталога бира уџбеник за сваки предмет у сваком разреду, о чему обавештава Савет родитеља, док је у ставу 2. и ставу 3. наведено да одлуку о избору уџбеника и уџбеника на језику и писму националне мањине доноси наставничко веће на образложен предлог стручних већа за области предмета, односно стручног већа за разредну наставу. С друге стране, став 9. прописује да се у свим одељењима истог разреда исте школе, за исти предмет *по правилу* користи исти уџбеник једног издавача, али се потом не наводи у којим случајевима може доћи до изузетка од овог правила. Додатно, став 13. прописује да, *изузетно* од правила да се избор уџбеника врши за период од четири школске године, без одређивања било каквих разлога, одлуку о промени уџбеника *може донети* наставничко веће на образложени предлог стручних већа за област предмета, односно стручног већа за разредну наставу, коју доставља на мишљење Министарству.

Процес избора уџбеника представља један од најризичнијих процеса за настанак корупције у овој области. Нацрт закона, као и важећи, не садржи довољно јасне критеријуме који ће се користити приликом доношења одлуке о избору уџбеника, нити детаљније уређује сам поступак њиховог избора, чиме је остављен простор за различита тумачења и евентуалне злоупотребе. У циљу отклањања ових недостатака, препорука је да се одредбама Нацрта закона пропишу јасни и прецизни критеријуми за доношење одлуке о избору, те да се детаљније уреди поступак избора уџбеника у школама.

Члан 35.

Став 1. прописује да школа, уз сагласност Савета родитеља, *може да помогне у обезбеђивању свих изабраних уџбеника и додатних наставних средстава, уколико се тиме родитељима, односно другим законским заступницима олакшава прибављање потребних уџбеника.*

Предложено решење је недовољно прецизно и подложно различитим тумачењима. Најпре, нејасно је шта тачно подразумева *помоћ* школе у обезбеђивању свих изабраних уџбеника и додатних наставних средстава; да ли школа за ову *помоћ* може узимати накнаду, што би било супротно забрани предвиђеној важећим Законом, као и ко и на који начин утврђује да ли та *помоћ олакшава прибављање потребних уџбеника.* Додатно, због употребе речи *може*, није јасно одређено у којим ситуацијама ће школа, без изузетка, донети одлуку о *помоћи* у обезбеђењу свих изабраних уџбеника и додатних наставних средстава. С друге стране, важно је напоменути да је било какво укључивање школа у процес куповине уџбеника ризично за настанак корупције, имајући у виду непостојање јасних критеријума за избор уџбеника, који претходи набавци. У том смислу, учествовање школе у процесу куповине уџбеника, уз добијање одређене накнаде, може довести до тога да висина накнаде, уместо квалитета уџбеника, буде од пресудног утицаја на избор издавача. Имајући у виду све наведено, неопходно је додатно размотрити предложено решење и прописати да родитељи треба сами да купују

уџбенике, без било каквог посредовања школе, јер су уџбеници намењени пре свега њиховој деци, или јасно навести да помоћ школе не подразумева узимање накнаде и прецизно предвидети у којим случајевима ће школа, без изузетка, донети одлуку о *помоћи* у обезбеђењу свих изабраних уџбеника и додатних наставних средстава.

Према ставу 2. и ставу 3, издавачу је забрањено да учини, а предшколској установи, школи и запосленом да прими сваку донацију, поклон или репрезентацију, учињену на непосредан или посредан начин, у било којем износу или облику. Донацијом, поклоном или репрезентацијом не сматра се *представљање уџбеника, репрезентације мале вредности*, као и бесплатни примерци уџбеника које издавач даје школи ради реализације избора уџбеника.

Имајући у виду раније примере злоупотреба приликом избора уџбеника, значајно је што је Нацртом, слично као и у важећем Закону, забрањено издавачима да предшколској установи, школи или запосленима у овим установама учине донацију, поклон и репрезентацију. Међутим, као и важећим Законом, Нацртом није прецизније уређено шта се сматра донацијом, поклоном или репрезентацијом. Посебан проблем представља чињеница да Нацрт, за разлику од важећег Закона, не пружа ближу дефиницију *представљања уџбеника и репрезентације мале вредности*, који су, према предложеном решењу, дозвољени. Како би се смањило простор за различита тумачења и евентуалне злоупотребе, неопходно је прецизирати ове одредбе тако што ће се дефинисати шта се, у смислу Нацрта закона, сматра донацијом, поклоном, репрезентацијом, представљањем уџбеника и репрезентацијом мале вредности.

Праћење уџбеника

Члан 36.

Овај члан прописује да квалитет уџбеника и резултате коришћења у образовно-васпитном раду континуирано прати Завод, у складу са законом. Питање праћења квалитета уџбеника је од изузетног значаја за развој и функционисање образовног система. Међутим, Нацртом закона овом питању посвећена је једино ова одредба. Додатно, за разлику од важећег Закона, Нацрт не садржи одредбу која предвиђа обавезу издавача да кроз унутрашњи систем контроле прате квалитет својих уџбеника, прибављају мишљења корисника уџбеника и евиденцију о праћењу стављају на увид јавности. Имајући у виду наведено, Нацрт закона не даје довољно јасан одговор на питање на који начин ће се вршити праћење квалитета уџбеника. У циљу отклањања овог недостатка, препорука је да се детаљније уреде питања праћења квалитета уџбеника и њиховог вредновања.

Ново издање уџбеника

Члан 39.

Овај члан тиче се новог издања уџбеника. Према ставу 6, Завод у року од 30 дана од дана пријема захтева издавача, доставља Министарству и издавачу стручно мишљење *комисије коју формира из реда запослених*, док је у ставу 7. наведено да уколико у Заводу нису запослена лица са одговарајућим образовањем, *могу се ангажовати друга стручна лица*.

Овим одредбама нису прописани јасни услови, нити било какви критеријуми или елементи критеријума за именовање чланова комисије Завода. Наиме, формулација *друга стручна лица* је недовољно прецизна и подложна различитим тумачењима у пракси. Имајући то у виду, препорука је да се ове одредбе Нацрта закона допуне и да се пропишу јасни и прецизни услови и критеријуми или елементи критеријума за именовање чланова комисије Завода, уз вођење рачуна о спречавању сукоба интереса.

Казнене одредбе

Члан 43.

Овим чланом, поред осталог, предвиђено је да ће се новчаном казном од 50.000,00 до 150.000,00 динара казнити лице које даје стручну оцену, стручно мишљење, односно експертско мишљење *уколико одбије да потпише изјаву о сукобу интереса*. Најпре, указујемо да је Нацртом закона неопходно предвидети прекршајну одговорност одговорног лица органа јавне власти који формира комисију у којој се налази лице које, *није потписало изјаву о сукобу интереса*. С друге стране, Нацртом закона неопходно је предвидети прекршајну одговорност лица које даје стручну оцену, стручно мишљење, односно експертско мишљење *уколико се утврди да је дало неистиниту изјаву о сукобу интереса*.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 45.

Став 2. предвиђа да ће се подзаконски акти за спровођење овог закона донети у року од две године од дана ступања на снагу овог закона. С обзиром на то да је без благовременог доношења свих подзаконских аката онемогућено потпуно и адекватно спровођење закона, указујемо да је неопходно да они буду припремљени и донети у знатно краћем року од овог који је предвиђен Нацртом закона – на пример у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона. Додатни разлог за ову препоруку представља чињеница да ће се, према предложеном решењу, до доношења подзаконских аката примењивати прописи за које се сматра да нису у супротности са одредбама овог закона.

III Закључак

Нацртом закона уређује се припремање, одобравање, избор, издавање, повлачење и праћење уџбеника и уџбеничког комплета, приручника и наставних материјала и додатних наставних средстава за основну и средњу школу.

Иако је важећи Закон донео одређене значајне и корисне измене у односу на претходни, он и даље садржи одређене недостатке на које је Агенција указивала у више наврата, а који се поред осталог односе на сукоб интереса; избор и праћење уџбеника, те недостатак критеријума за одлучивање. Нацрт закона, међутим, не доноси потребна побољшања у погледу ових питања. Поред поменутих недостатака, поједине одредбе Нацрта закона садрже и друге ризике корупције, као што су употреба непрецизних формулација, непостојање јасно прописаног рока и давање широких дискреционих овлашћења органима јавне власти.

Агенција за борбу против корупције сматра да би отклањање идентификованих недостатака и ризика корупције допринело адекватном уређењу ове области и превазилажењу проблема који су се до сада јављали у пракси. Имајући у виду све наведено, Агенција за борбу против корупције позива Министарство просвете, науке и технолошког развоја да размотри изнете сугестије и препоруке.

Београд, 26. децембар 2017. године